

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра іноземної філології і перекладу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

—
д. філол. н., професор Шинкарук В.Д.
« ___ » _____ 2015 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри
іноземної філології і перекладу

Протокол № 12 від
« 17 » травня ^{Дождок} 2015 р.

Завідувач кафедри
д. пед. н., професор Амеліна С. М.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОРІВНЯЛЬНА ТИПОЛОГІЯ ПЕРШОЇ ІНОЗЕМНОЇ
(НІМЕЦЬКОЇ) ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ»**

Спеціальність: 8.02030304 «Переклад»
Спеціалізація
Факультет: гуманітарно-педагогічний
Розробники: Амеліна С.М., Артёмцев О.В.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра іноземної філології і перекладу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

—
д. філол. н., професор Шинкарук В.Д.
« ___ » _____ 2015 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри
іноземної філології і перекладу

Протокол № 12 від
« 17 » травня ^{Дождюк} 2015 р.

Завідувач кафедри
д. пед. н., професор Амеліна С. М.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОРІВНЯЛЬНА ТИПОЛОГІЯ ПЕРШОЇ ІНОЗЕМНОЇ
(НІМЕЦЬКОЇ) ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ»**

Спеціальність: 8.02030304 «Переклад»

Спеціалізація

Факультет: гуманітарно-педагогічний

Розробник: Амеліна С.М., Артёмцев О.В.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Порівняльна типологія першої іноземної (німецької) та української мов»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітньо-кваліфікаційний рівень	Магістерський	
Напрямок підготовки		
Спеціальність	8.02030304 «Переклад»	
Спеціалізація		
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проєкт (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	15	
Практичні, семінарські заняття	15 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	60 год.	
Індивідуальні завдання	-	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу «Порівняльна типологія основної іноземної (німецької) та української мов» полягає у тому, щоб

- ознайомити студентів з теоретичними основами типології;
- виявити типологічні ознаки німецької та української мов;
- навчити враховувати їх у практиці перекладу та викладання німецької мови у школі з українською мовою навчання.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Порівняльна типологія основної іноземної (німецької) та української мов» є:

- **Теоретичні:** типологія як особливий розділ мовознавства будує свою теорію, спираючись на узагальнені дані наук, що вивчають історичний розвиток та сучасний стан мови як системи систем. Даний курс спирається на знання студентами курсів фонетики, граматики, лексикології німецької

мови, сучасної української мови, методики викладання іноземних мов. Для ілюстрації цілого ряду положень та висновків залучаються дані з інших різносистемних мов: слов'янських, германських, тюркських та ін. Все це дає студентам можливість розширяти коло знань з іноземної та рідної мов з історичної та лінгвістичної точки зору. Вивчаючи мову багатогранно, студенти підвищують свою ерудованість, обізнаність та свій інтелектуальний рівень.

Методичні: визначення типології даної мови дає можливість розв'язати численні методичні проблеми:

1) проблему діагностування труднощів фонологічного, слогового, морфемного, морфологічного і синтаксичного рівнів, труднощів, з якими учень неминуче зіткнеться і які йому треба буде подолати в процесі опанування іноземною мовою;

2) проблему відбору необхідного мовного матеріалу з урахуванням особливостей структури обох мов та визначення послідовності розташування навчального матеріалу;

3) проблему методичного прогнозування та дальшої розробки ефективної системи методичних прийомів для найбільш доступного пояснення учбового матеріалу, для утворення системи раціональних вправ, для закріплення подальшої автоматизації і розробки системи контролю знань, вмінь та навичок.

Крім загальних методичних проблем, типологічний підхід дозволяє вирішувати багато проблем окремої методики викладання іноземної мови, такі як, наприклад, обґрунтування та розробка методів та прийомів навчання конкретним звукам та їх варіантам, окремим граматичним фонемам або фразеологічним одиницям іноземної мови, які мають особливості вживання в усному мовленні.

Практичні: весь курс порівняльної типології має яскраво виражений професійно-педагогічний напрямок та єдину систему теоретичної та практичної підготовки студентів з даного курсу. Отже, практичне

значення курсу порівняльної типології: утворення наукових лінгвістичних обґрунтувань методики викладання іноземної мови, необхідність знань та прогнозування випадків інтерференції систем української та німецької мов, а також випадків внутрішньомовної інтерференції в процесі викладання німецької мови, профілактика інтерференції як методичне завдання, що вирішується за допомогою типології, діагностування помилок учнів на будь-якому мовному рівні і знайдення найбільш ефективних засобів для їх усунення.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- особливості становлення фонологічної, морфологічної та лексичної системи німецької та української мов;
- типологічні показники дієслів, іменників та прикметників в порівнюваних мовах;
- відмінності фонологічної системи німецької та української мов;
- особливості порядку слів в порівнюваних мовах;
- типологічні характеристики різних типів речень в німецькій та українській мовах.

вміти :

- визначати особливості утворення та функціонування іменників, дієслів, прикметників в порівнюваних мовах;
- визначати особливості системи голосних та приголосних в німецькій та українській мовах; знати особливості інтонації в порівнюваних мовах;
- застосовувати методи порівняльно-типологічного вивчення мов;
- визначати особливості синтаксичних систем німецької та української мов.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання

№ п/п	Тема	Кількість годин, відведених на:					
		Всього годин	Лекції	Практ. заняття	Лабор. заняття	Самост. роботу	ІНДЗ
Змістовий модуль I. Typologie als Wissenschaft							
1.	Theoretische Voraussetzungen der vergleichend-typologischen Sprachforschung	10	2	2		6	
2.	Kurze Übersicht der Geschichte von typologischen Forschungen	10	1	1		8	
3.	Methoden der typologischen Analyse	6	1	1		4	
4.	Besonderheiten der typologischen Analyse	4	1	1		2	
Змістовий модуль II. Typologie der Wortarten							
5.	Vergleichende Typologie der wichtigsten Mittel des Deutschen und des Ukrainischen	10	2	2		6	
6.	Die wichtigsten Besonderheiten der Wortklassen im Deutschen und im Ukrainischen	10	2	2		6	
7.	Hauptfragen der syntaktischen Typologie	10	2	2		6	
Змістовий модуль III. Typologie der sprachlichen Systeme							
8.	Besonderheiten der syntaktischen Typologie	10	2	2		6	
9.	Typologie der Sätze	10	1	1		8	
10.	Typologie der lexikalischen Systeme	10	1	1		8	
	Усього годин:	90	15	15		60	

4. Теми семінарських занять: планом не передбачено

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

5. Теми ⁴практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Theoretische Voraussetzungen der vergleichend-typologischen Sprachforschung	2
2	Kurze Übersicht der Geschichte von typologischen Forschungen	1
3	Methoden der typologischen Analyse	1
4	Besonderheiten der typologischen Analyse	1
5	Vergleichende Typologie der wichtigsten Mittel des Deutschen und des Ukrainischen	2
6	Die wichtigsten Besonderheiten der Wortklassen im Deutschen und im Ukrainischen	2
7	Hauptfragen der syntaktischen Typologie	2
8	Besonderheiten der syntaktischen Typologie	2
9	Typologie der Sätze	1
10	Typologie der lexikalischen Systeme	1
Усього:		15

6. Теми лабораторних занять: планом не передбачено

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Перекладіть речення з підрядними означальними. Порівняйте порядок слів у німецьких та українських реченнях.

1. In Deutschland gibt es eine ganze Reihe von Städten, *die* in der Nähe neuer Industriezentren geschaffen wurden.
2. Es gibt Berufe, *die* vom Wetter abhängig sind, wie Bauern, Gärtner, Schäfer, Fischer usw..
3. Brennstoffe sind Stoffe, mit *denen* wir Wärme erzeugen und diese einem technischen Vorgang nutzbar machen.
4. Der Student, *dessen* Vortrag wir gehört haben, steht im dritten Studienjahr.
5. Es dürfen nur solche Pflüge und Traktoren zum Einsatz kommen,

deren Nutzungsdauer nicht mehr im Garantiezeitraum liegt.

6. Das Kleid, *das* ich gestern gekauft habe, gefällt mir sehr gut.

7. Die Bestellung des Bodens, Pflege und Ernte an bestimmte Termine gebunden, *die* zeitlich begrenzt sind.

8. Das ist der Gelehrte, *dessen* Namen unsere Universität trägt.

9. Die Suppe, *die* wir bestellt hatten, schmeckte sehr gut.

10. Das Zimmer, in *dem* wir sitzen, ist gut möbliert.

8. Методи навчання.

Навчання здійснюється з використанням комунікативно зорієнтованої методики та інтегративного підходу, в рамках якого розвиваються всі види мовної та мовленнєвої компетенції студентів.

9. Форми контролю.

Усне опитування, тестовий контроль.

10. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.02.2015 р. протокол № 6 з табл. 1.

Оцінка національн	Оцінка	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 -100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ - вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81
Задовільно	B	ЗАДОВІЛЬНО - непогано, але зі значною кількістю недоліків	64-73
	E	ДОСТАТНЬО - виконання задовольняє мінімальні критерії	60-63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО — потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35-59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота	01-34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **R**дис (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **R**нр (до 70 балів): **R** дис = **R** нр + **R** ат*

11. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма дисципліни;
2. Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни, завдань для обов'язкових контрольних робіт;
3. Тестові завдання для підсумкового контролю знань студентів.

12. Рекомендована література

Основна:

1. И.И.Чернышева. Фразеология современного немецкого языка. М., 1970.
2. Огуй О.Д.. Лексикологія німецької мови. Вінниця, 2003.
3. Бережан С.Г. Семантическая эквивалентность лексических единиц. Кишинев, 1973.
4. Брагина А.А. Синонимы в литературном языке. - М.: Наука, 1986. - 128 с.
5. Иванова В.А. Антонимия в системе языка. – Кишинев: Штиинца, 1982. - 164 с.
6. Ивлева Г.Г. Семантические особенности слов в немецком языке. — М.: Высш.шк., 1978. - 104 с.
7. Ивлева ГХ. Тенденции развития слова и словарного состава (на мат.нем.яз.). – М.:Наука,1986, - 136с.
8. Левицкий В.В. Синонимы в языке и речи //Иностр. языки в шк.,1969. -№1.-С, 16-20.
9. Постникова С.В. Синонимы в немецком языке и основные приемы их активизации,-М.:Высш.шк., 1984. -112 с.
- 10.Шевелева Л.В. Лексикология современного немецкого Курс лекций. - М.:Высш.шк..2004. -240 с,
- 11.Яцковская Г.В. Противоположные значения в семантике одного слова // Вопросы лексики, грамматики и фонетики немецкого языка. Сб. тр, МГПИ им. Ленина. - М., 1974. - С. 193-200.
- 12.Bulitta, Erich u. Hildegard. Das Krüger Lexikon der Synonyme. - Krüger Verlag. - 1008 S.
- 13.Deutsche Sprache. Kleine Enzyklopädie. - Leipzig: VEB Bibliographisches Institut, 1983. 724 S.
- 14.Görner H., Kempke G. Wörterbuch der Synonyme. Dtv 32515.
15. Iskos A., Lenkova A. Deutsche Lexikologie. - М., 1971.
- 16.Keller Rudi. Sprachwandel. Von der unsichtbaren Hand in der Sprache. - Tübingen: Franke-Ver.1994.
- 17.Kotorova E.G. Die lexikalische Antonymie im Russischen und im Deutschen in kontrastiver Sicht://Das Wort. Germanistisches Jahrbuch 1995. - S. 135-141.
- 18.Kühn Ingrid. Lexikologie. Eine Einführung. - Max Niemeyer Verlag Tübingen, 1994.
- 19.Kurz, Michael Das Econ Wörterbuch der Synonyme. - Econ & List, 21339.

20. Müller Wolfgang. Das Gegenwart-Wörterbuch.
21. Neues Großes Wörterbuch Synonyme. - Trautwein Wörterbuch Edition,
22. Oguy Ö.D. Lexikologie der deutschen Sprache. - Winnits'a: Nowa knyha, 2003.
23. Peltzer K., Normann R. Das treffende Wort. - 24 Aufl. - Ott Verlag, 1996.
24. Schippan Thea. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache, - Max Niemeyer Verlag: 1996.
25. Schmidt Wilhelm. Deutsche Sprachkunde. - Berlin: Volk und Wissen, 1978.
26. Stepanowa M.D., Cernyseva I.I. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache. - M. 1986.
27. Textor A. M. Sag es treffender. - Rowohlt Verlag. Rororo 16520.
28. Stepanova M.D.. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache. M., 1985.
29. Th. Schippen. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache. L., 1984.
30. V. Schmidt. Deutsche Sprachkunde. L., 1970.
31. V. Fleischer. Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. L., 1982.
32. Hinka B.L. Lexikologie der deutschen Sprache. Ternopil, 2005.

Допоміжна:

1. Н.Д. Арутюкова. Типы языковых значений. М., 1988
2. Е.М. Верецагин. Лингвострановедческая теория слова. М, 1980
3. В.І. Гавриш. Сталі сполучення слів у сучасній німецькій мові К., 1971
4. Завьялова В.М. Антонимические отношения среди имен прилагательных в современном немецком языке // Иностран. яз. в высш. шк., 1971. - Вып. 6.-С, 1 13-126.
5. В.Н. Телия. Типы языковых значений. М., 1980
6. Б.А. Серебренников. Роль человеческого характера в языке. М., 1983
7. Н.М. Шанский. Лексикология современного русского языка. М., 1983

15. Інформаційні ресурси

1. http://www.deutsch-uni.com.ru/gram/sub_gat.php
2. http://www.schubert-verlag.de/aufgaben/xm/xm01_03.htm
3. <http://www.uni-essen.de/yaziwerkstatt/artikel/index.htm>
4. <http://deutsch.interaktiv.prv.pl/>